Ч. 53. Краків, 19. червня 1940. Рік I.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse der Redaktion:
„Krakauer Nachrichten"
Krakau, Orzeszkowagasse 7.II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrass 34 II,
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

ФРАНЦІЯ СКЛАЛА ЗБРОЮ!!!

ГОЛОВНА КВАТИРА, 17. 6.

ПРЕМІЄР НОВОГО ФРАНЦУСЬКОГО УРЯДУ МАРШ. ПЕТЕН ЗАЯВИВ У РАДІОПРОМОВІ ДО ФРАНЦУСЬКОГО НАРОДУ, ЩО ФРАНЦІЯ ПРИМУШЕНА ТЕПЕР СКЛАСТИ ЗБРОЮ. ОДНОЧАСНО ПОДАВ ДО ВІДОМА, ЩО ПОРОБИВ САМЕ ЗАХОДИ, ЩОБ ПОВІДОМИТИ НІМЕЦЬКИЙ УРЯД ПРО ЦЕ РІШЕННЯ І ЩОБ ДОВІДАТИСЯ ПРО УМОВИНИ, НА ЯКИХ НІМЕЧЧИНА ЗГОДИЛАСЬ БИ НА ПОБАЖАННЯ ФРАНЦІЇ.

АДОЛЬФ ГІТЛЕР ЗУСТРІНЕТЬСЯ З ПРЕМІЄРОМ УРЯДУ ІТАЛІЇ БЕНІТОМ МУСОЛІНІЄМ І ПІДЧАС НАРАДИ РОЗГЛЯНУТЬ СТАНОВИЩЕ ОБОХ ДЕРЖАВ.

На цілому фронті тріщить...

ЛІНІЯ МАЖІНО ОКРУЖЕНА. — БЕЗАНСОН, ОРЛЕАН І МЕЦ У НІМЕЦЬКИХ РУКАХ. — ПОГРОМ НАД ЛЬОАРОЮ.

= Головна кватира, 17. 6. — Начальна команда німецької армії подае:

Німецькі війська переслідують безупинно розбиті французькі армії, що відступають масово в полудневому і полудново-західньому напрямі. В місцях, де ще деякі частини ставлять правильний спротив, відкидають їх з поважними втратами. В наслідок сміливої акції змоторизованого німецького відділу, яким кермував особисто командант дивізії, вдалося німецьким військам заняти місто Орлеан та обсадити там зовсім неушкоджений міст на Льоарі. Німецьке летунство переслідувало втікаючі ворожі відділи. Багато мостів на Льоарі поцілено бомбами. Чисëленні кольони, що обсадили згадані мости, літаки обкидали бомбами та обстрілювали зі скорострілів.

Змоторизовані відділи, що пробивалися через Бурґундію і Лянґре в полудневому напрямі, здобули новий терен. Тут німецькі війська здобули два летовища з 39-ома літаками, приготованими до лету і навантаженими бомбами. НА ПОЛУДНЕВИЙ ЗАХІД ВІД БЕЗАНСОН НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ДІЙШЛИ ДО ШВАЙЦАРСЬКОГО КОРДОНУ, ЗАМИКАЮЧИ ПЕРСТЕНЬ ДОВКРУГИ ФРАНЦУСЬКИХ ВІЙСЬК, ЩО НАМАГАЛИСЯ ПРОБИТИСЯ З ЛЬОТРІНҐЕНУ І З ЕЛЬЗАСУ. У північній частині Льотрінґен німецькі війська зближаються від північного-заходу до міста Сен Мішель.

Використовуючи пролом на лінії Мажіно на полудне від Сарбрікен німецькі дивізії машерують постійно наперед у напрямі каналу Рен — Марна, хоч ворог ставить

(Докінчення на 2 ст.)

III. КОНКУРС

Дирекція »Українського Видавництва« у Кракові розписує к о н к у р с на такі підручники для народніх шкіл:

1. Початки нім. мови для III. і IV. кляси;
2. Друга нім. читанка для кляс V—VII;
3. Рахункова книжка для I. кляси;
4. Аритметика з ґеометрією для V. кл.;
5. Аритметика з ґеометрією для VI. кл.;
6. Аритметика з ґеометрією для VII. кл.;
7. Граматичні вправи української мови — I. часть — для кляс III. і IV;
8. Граматичні вправи української мови — II. часть — для кляс V—VIII.

Величина підручника — найбільше 10 аркушів друку.

Остаточний речинець присилки готових до друку рукописів (писаних на машині — або читким письмом на одній сторінці, з рисунками зробленими тушом) минае 15. серпня ц. р.

Докладніші інформації відносно укладу й обему кожного підручника подасть Дирекція »Українського Видавництва« кожному авторові зокрема.

Краків, у червні 1940 р.

Дирекція
»Українського Видавництва«
у Кракові, вул. Кармелітська 34/II.

Капітуляція Франції

Краків, 18. червня 1940.

(h) Після того, як на полях Фляндрії знайшов свій траґічний кінець анґлійський експедиційний корпус, після загину всієї північної французької армії та проломання лінії Вейґана — швидкий кінець німецько-французької кампанії був уже аж надто очевидний. Зміна в останній хвилині на становищі військового команданта Парижа та мирна здача столиці Франції вказувала пречисто на щораз більшу перевагу тих елементів у французькому начальному командуванні та в цілому французькому громадянстві, які розуміли безвиглядність дальшого спротиву.

Вістки про те, що внутрі французького кабінету йшли палкі суперечки на тлі різної оцінки военно-політичної ситуації, показалися на сто відсотків правдиві. Нема й чому дивуватися! Можна уявити собі настрої серед керманичів наймогутнішої донедавна европейської держави, яка спіралася на найчисленнішу військову силу та на цілу сітку військово-політичних союзів, — коли раптом на очах тих керманичів у нівець провалювалась вся та сила, коли при всій геройській обороні кожного міста, ба навіть по містах кожного дому, — простір переставав грати ролю у німецькому наступі, та коли прийшлося ствердити, що з пречисленних союзників на полі бою не залишився ані один! Військова ізоляція Франції поруч із збільшенням числа ворожих фронтів була мабуть рішальна для заломання настроїв у французькому народі.

Капітуляція це льоґічний висновок із ствердження факту поразки. Внутрішньо-політичним висновком програної ставки на Анґлію — був упадок кабінету Рейно. Коли ми читали, що провід кабінету перейняв марш. Петен та ґен. Вейґан, то знали, що політична вимова тієї зміни тільки одна: державна верхівка Франції покликує до проводу людей з найвищим авторитетом, таких людей, яким ніяка демаґоґія не може закинути зради, — щоб *вони* говорили народові гірку правду та щоб вони взяли на себе обовязок рятувати нарід перед остаточною загибіллю та розмірний лад перед остаточною анархією. Переміг той самий змисл політичного реалізму, що дав себе пізнати вже при здачі Парижа.

Французам було легче подумати про потребу здачі, ніж напр. анґлійцям. Бо французи, які знали історію рідного краю, тямили, що вони впродовж століть і вигравали і програвали. Програвали, витягали висновки з програної, та платили за програну. І тепер знову заплатять. Заплатять не тому, що їх армія не змогла опертись ґенієві проводу й орґанізації армії німецької та ударній силі німецького вояка, але тому, що їхні засновки політичної орґанізації Европи зперед 20-ти літ і зперед року — виявилися фальшивими.

Яка буде відповідь переможців на прохання переможеного — не знаємо, але знаємо те, що залишиться безсмертною правдою на віки вічні: що таких світлих, таких головокружних перемог, як оця німецька над Францією, нема багато в історії світа!

завзятий спротив. НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ЗДОБУЛИ ТВЕРДИНЮ МЕЦ, МІСТА ШАТО — САЛЕН, ДІЕЗ І САРБУРҐ. Також у районі східнього берега горішнього Рену наступ німецьких військ у напрямі Воґезів і через канал Рену — Рона у напрямі Воґезів посувається переможно вперед.

На терені Ельзасу боєві ескадри літаків і бомбовиків та протилетунської артилерії підпомагали боєву акцію німецької армії. Твердині і заборола літаки обкидали найважчими бомбами. Ворог втратив 8 літаків, з того 5 у повітряних боях, 3 зістрілила протилетунська артилерія. Три німецькі літаки загинули.

В останніх днях нім. підводні судна затопили кілька ворожих кораблів міст. понад 100.000 тон. Один з підводних човнів під командою капітана Фравенгайма повідомив про затоплення кораблів містоти 45.500 тон, у тому британський корабель »Велінґтон Стар«, містоти 11.400 тон. Другий підводний човен під командою поручника маринарки Андраша повідомив про знищення кораблів містоти 53.000 тон, між ними британський кружляк »Керінт«, містоти 22.300 тон. Іншому підводному човнові вдалося затопити в Лібрей-Фер один допоміжний британський кружляк, містоти 9.000 тон.

При переході через Рен визначився особистим хоробрим виступом майор батальону піонірів Ґантке.

—o—

Французька армія у розтічі

Начальна команда німецької армії подає в неділю, 16. ц. м., до відома:

На цілому фронті від каналу Ля Манш аж до швайцарського кордону наступ німецьких військ йде переможно вперед. Підчас погоні за побитим ворогом у напрямі Льоари суперничають між собою змоторизовані і незмоторизовані частини у велитенських маршах випереджуючи дуже часто втікаючого і вичерпаного неприятеля. Число полонених постійно зростає.

Безнастанні атаки летунства звертаються сильним ударом проти частин ворога, що відступають залізничими шляхами і шосами до Льоари. На полудневий схід від Парижа і над горішньою Марною сильні панцирні і змоторизовані відділи посуваються швидко на полудне. Війська перейшли височину Лянґре. Тому перервано шляхи відвороту французьким військам, які відступають з відтинка Саари і Рену. Німецькі війська здобули ТВЕРДИНЮ ВЕРДЕН З УСІМИ ЇЇ ФОРТАМИ І СИЛЬНІ ТВЕРДИНІ В ОКОЛИЦІ ЛЬОНҐЮН. НА ФРОНТІ СААРИ ПРОЛОМАНО ЛІНІЮ МАЖІНО МІЖ СЕН АБОЛЬ І СААРАЛЬБЕН. На схід від Кольмару німецькі військa перейшли горішній Рен атакуючи на широкому фронті. Летуни і протилетунська артилерія підпомагали успішно похід армії.

Крім того на цілому фронті ескадри боєвих і розвідчих літаків та бомбовиків атакували на широку мірку комунікаційні шляхи ворога за фронтом. У багатьох місцях розпорошили маршеві кольони і поперепивали бомбами залізничі шляхи, поціливши бомбами коло 30 поїздів. Багато поїздів з муніцією вилетіло в повітря. Загальні втрати ворога сягали вчора 40 літаків, з того 12 зістрілено у повітряних боях, протилетунська артилерія зістрілила 9, решту знищено на землі. 7 німецьких літаків загинуло.

Німецькі підводні човна можуть повеличатися двома новими успіхами. Один підводний човен повідомив після свого повороту про затоплення 30. травня ц. р. одного транспортовця з військом 12.000 тон містоти. Інший підводний човен сторпедував один допоміжний британський кружляк, 14.000 тон містоти. Підчас пролому лінії Мажіно на фронті Саари визначився знову поручник піхоти Отто Шульц, про якого хоробрість була вже згадка у звідомленнях начальної команди.

Американський журналіст у Фірера

= Берлін, 17. червня. Фірер прийняв на західньому фронті американського кореспондента Віґана, та дав йому декілька пояснень для американської преси щодо німецько-американських взаємин.

Щодо взаємин Німеччина та Америка Фірер заявив: Німці є одною з небагатьох держав, що стояли досі осторонь американських справ.

Німці не мали, ані не мають ніяких територіяльних та політичних інтересів на американському континенті. Якщо хтось ставить справу інакше, то ця неправда є ширена не без причин і навмисне. Як наладнає собі американський континент своє життя — заявив Фірер — нас не цікавить.

Щодо доктрини Монрое завважив Фірер:

„Не вірю, щоб якусь доктрину, таку як її проголосив Монрое, можна брати тільки як односторонне невмішування. Бо ціль доктрини Монрое не лише в тому, щоби европейські держави не мішалися до американських справ, чого Англія, що має великі політичні і територіяльні інтереси в Америці не придержується, але й у тому, щоби Америка не вмішувалась до европейських справ. Що саме Вашінґтон видав таку осторогу американському народові, це найкращий доказ точного її розуміня та льоґіки. Я ще додам від себе: Америка для американців, Европа для европейців.

На запит про думку щодо заповідженого президентом Рузвельтом дозброєння, відповів Фірер:

„Я придержуючись засади Монрое також і при відповіді на це питання. Не думаю осуджувати програми дозброєння в Сполучених Державах — не цікавлюсь тим. Від ряду літ працюю в наслідок таких же примусових умовинах над найбільшою програмою дозброєння у світі, тому можу відрізнити фантастичні поголоски від реальних можливостей практичного життя. Тут загалом мається до діла з фантастичними поглядами."

На запит щодо інтервенції Америки через доставу літаків та военного знаряддя заявив Фірер:

„Інтервенція Америки через масові доставп в нічому не може змінити вислідів теперішньої війни. Зайво зясовувати тут краще мої погляди. Дійсність сама виявить".

Щодо поширюваних в Америці поголосок про т. зв. »пяту кольону« то Фірер заявив:

„Не можу займатись т. зв. »пятою кольоною«, бо поза видумками фантастів вона не істнує. Якщо якась влада пхнувши свої народи у війну переживає опісля страхіття заломання, то ясно, що силкується звалити свою вину на когось іншого. Та по суті все це для створення загального поняття опозиції, що істнує, річ ясна, у кожному краю.

Ця опозиція не має нічого спільного з Німеччиною, а навпаки — це або скрайні радикальні націоналісти, або міжнародньо зорганізовані комуністи, чи там якісь інші противники війни.

А лише тому, що ці політики не мають інакшої змоги впоратися з опозицією, то закидають їм зраду батьківщини, силкуючись такими негідними заходами вдягнути на себе омофор патріотизму, причому замилюють світові очі якоюсь видуманою страхітливого »пятою кольоною«.

Противники наші програють цю війну не через »пяту кольону«, а через зложивання, несовістність і духову низкість політиків. Програють і тому, що їхня військова орґанізація погана, а боєвий провід незграбний. Німці виїдуть побідниками, бо німецький народ знає, що по його боці правда, бо німецька військова організація і провід кращі, бо маємо незрівняну армію, та прегарний военний виряд.

Не мав я ніколи задумів — заявив дальше Фірер — нищити британську світову імперію. Навпаки ще напередодні тієї війни спричиненої Англією та Францією, зясував я англійському урядові умови і то так дуже йдучі, що навіть запропонував допомогу Німеччини для вдержання імперії. Не вимагав я нічого більше від Англії як рівноправности Німеччини і щоб так вона була трактована, щоби Англія охороняла побережжя Німеччини, колиб ця була замішана у війну і врешті, щоби нам повернено німецькі кольонії. І я дістану їх!

Та Льондон і опінія цілого світа були за тим, щоб знищити націонал-соціялізм, а Німеччину поділити, до решти розброїти і відібрати їй всю міць. А проте я не мав ніколи таких задумів щодо Англії, ані так не висловився супроти неї.

—o—

Італійські успіхи

Начальна команда італійської армії оголосила в неділю 16. ц. м. такий комунікат: На альпейському кордоні італійські стежні відділи розвивають діяльність по другому боці кордону. Ворог залишив в італійських руках полонених та автоматичну зброю.

На Середземному Морі фльота і летунство продовжувало свою діяльність щораз то успішніше і з щораз більшими осягами. Італійські торпедовці затопили в дальшій переможній акції проти підводних човнів ворога один підводний човен уже після того, як англійське радіо офіційно потвердило втрату англійського кружляка »Калипсо«, як про це повідомляв уже італійський воєнний комунікат ч. 2. Одночасно італійське летунство дало доказ свого офензивного духа і всюди перебрало ініціятиву.

З наявним успіхом перевело численні бомбардування французьких летовищ, уладжень пристані на Корсиці та арсеналу в Бермулі на Мальті. Крім того при участи 70 стежних літаків переведено зачіпну акцію на широку мірку — проти летовищ у Кан де Море та в Єр - Пієфе у полудневій Франції. Знищено 40 ворожих літаків, будьто в завзятих повітряних боях будьто на землі. Далі висаджено в повітря велику порохівню та викликано численні пожежі. Замітна була протилетунська оборона ворога. Пять італійських літаків не вернулися до своїх баз.

У північній Африці йдуть завзяті бої проти англійських частин, які при допомозі повзів, намагаються повести наступ у напрямі на Сіді — Адеїс. У східній Африці італійські літаки збомбардували летовища в Бербера і в Мандера.

У справі дитячих садків

Українські Допомогові Комітети й їх Делеґатури подадуть негайно Українському Центральному Комітетові в Кракові, вул. Зелена ч. 26, звідомлення зі стану орґанізації Дитячих Садків на терені їхньої діяльности. Потрібні такі дані:

1. Спис місцевостей, в яких садок зорґанізовано, або намічується організувати.
2. Чи є дозвіл від шкільної влади.
3. Число дітей кожного садка зокрема.
4. Імя, прізвище, кваліфікації провідниці.
5. Матеріяльне забезпечення садка й провідниці (висота винагороди, хто оплачує).
6. Чи конечна матеріяльна допомога на удержання садка, на що й в якій висоті).

Краків, червень 1940.

Провідник Українського Центрального Комітету в Кракові.

На переломі

(Від нашого кореспондента)

Берлін, у червні 1940.

Італія приступила до війни швидше ніж того надіялись найкраще зорієнтовані дипльоматично-політичні круги закордону. Тому то — гадаємо — читач захоче нам подарувати нашу особисту резерву у відношенні до того речинця, яку ми висказали в останній нашій еспансько-італійській кореспонденції всупереч зовсім певним гороскопам пересічного німецького »політикана«, інтерльокутора чи першого з черги громадянина. Є це прецікаве явище з присумежжа політики і соціольогії: маси передбачують сьогодні дуже часто краще ніж дипльоматичні кабінети. Можливо, причин такого стану треба би шукати в факті, що головні верховоди нашої епохи це сини народніх мас, символи змагання демосу в становому значінні цього слова. Одначе фактом є, що до останньої хвилини у минулий, фатальний для союзників понеділок 10. червня, ніхто в Римі не знав про найбільше рішення Мусолінія, як і фактом є, що у всіх інших політичних осередках і столицях світа — де віддавна рахувалися з можливостями інтервенції Італії — не передбачували аж такого поспіху в Паляццо Венечія.

З подвійною лютю звертають тепер союзники, притуплені, але ще досить сильні вістря проти ошуканої союзниці з 1915 року і нещасного версайського мирного договору. Дуже багато сил, завзяття і посвяти мусить виказати італійська нація на своєму острові концентрично відкритому на всі наступи й налети, обороняючи свої імперіяльні амбіції. Зірвання Туреччиною торговельних взаемин з Італією, проголошення війни Канадою й африканськими кольоніями, врешті дуже гострі слова Рузвельтових погроз все це мають бути перші камінна на шляху до правдивої величі фашизму та його батьківщини.

Приступлення Італії до війни, сподіване від багатьох тижнів і багатократно заповіджене в енунціяціях передових італійських політиків і публіцистів відбулося — на що всі звернули слушну увагу — в **клясичних** формах. Французький амбасадор д'Ормессон та його анлійський товариш дістали від міністра Чяно офіційне повідомлення, а воєнні операції почалися по шістьох годинах напруженої павзи поміж миром і війною. Словом, Італія, сучасна посестра і союзниця Німеччини, держави, що вславилася блискавковими воєнними оперативними ходами сягнула до старих клясичних метод куртуазії. Клясичність метод, а радше клясичність механіки сучасних подій, що безсумнівно перемінять світ і вирішать його нову територіяльну шахівницю на нові десятки років дасться — коли пильно приглядатися — ще краще заувважити у ділянці політики трьох великих держав могутньої оси: Берлін-Рим-Токіо. Вістря уваги прилюдної опінії й широких кругів займають сьогодні комунікати ґенеральних штабів. Та за боєвищами, шумом моторів і тріюмфальних переможних маршів, зарисовується щораз виразніше тонка, а проте достаточно виразна і льоґічна павутинна сітка політичної конструкції німецько-італійсько-японської реалізації трикутникового бльоку.

Придивімся і зрозуміймо всю цю політику: війну Німеччини з Польщею, Анґлією і Францією, що почалася 1. або 3. вересня м. р. попередило підписання німецько - совітського пакту про ненапад і про приязнь, що розвязав Берлінові руки на сході. Тепер 10. червня ц. р. Італія проголосила війну західнім великодержавам і одночасно в італійській пресі тонкою ниткою перевинулася важлива вістка про виїзд новопризначених послів Італії та СССР на свої нові становища. Сіньоре Россо і товариш Ґорелкін розминулися по дорозі, щоб чимскорше зайняти свої відповідальні крісла. Безсумнівно новий італійський посол у Москві стоятиме у найтіснішому відношенні й співпраці до ґрафа Шуленбурга, амбасадора Німеччини, що його хистові й досвідові новітня історія міждержавних взаемин багато завдячуватиме. Москва, всупереч сподіванням заходу, не вважає себе загроженою новим італійським кроком, а московська політична та військова преса говорить про »чорний понеділок« для французів і анґлійців. — Підім при нагоді у своїх обсерваціях дещо далі, а саме до третього члена трикутника бльоку — Японії. І там побачимо аналоґічне і **льоґічне** явище: Японія доводить до замирення з Москвою. Саме на днях повідомив »Тасс« про щасливе закінчення переговорів, що велися поміж совітським комісарем закордонних справ Молотовим і японським амбасадором у Москві Тоґо. Мова йде про цю саму проблему, яка своєчасно не могла ніяк бути вирішена совітсько - монґольською та японсько - манджурською комісією в Чіта і в Харбіні. Тепер пішли легко і граничні справи. Японії та СССР не лише вдалося наладнати на одному відтинку, але істнує й надалі надія, що й інші пекучі справи загального характеру переміняться з пливких у постійні і полагоджені, як це вже пророкують для обостороннього трактату про рибальство та інших, що виринають між країною серпа і молота та заквітчаних вишнями японських островів.

Аналоґія і однодушна поведінка трьох зблькованих і звязаних спільними інтересами держав виступає в обговореному нами прикладі виразно і пророчисто. Однакова механіка подій і пляніфікацій на майбутнє виринає тут з клясичною ясністю, що змушує задуматися й витягати далекойдучі висновки і науку. Льоґіка стала аксіомою політики держав оси — як про це свідчить крок Італії — льоґіка випрацьована і підготована, неприпадкова і неспорадична. Аж до самого »чорного понеділка« важко було світові повірити в дійсну вартість союзу між розгромленою в світовій війні Німеччиною та Італією, що чейже засідала у Версаї в ролі переможця й спільника. А тим часом ні в Берліні, ні в Римі не рахувалися — як вийшло аж тепер на верх — з казками демократичного світа. Берлін не сумнівався ні на хвилину про вірність свого друга іззa Бреннеру. 15-го травня появилося, як щомісячно, гарне, люксусове число політичного місячника, орґану міністра закордонних справ Рібентропа **»Берлін—Ром—Токіо«**, а в ньому на вступі знамена стаття одного з дуже близьких співробітників міністра, під вимовним наголовком »Рік чести«. Змістом статті, написаної неначе дедикація до того, про що оголосив Мусолині в минулий понеділок, є перегляд взаемин Берліна і Риму протягом останнього року, в роковини військового пакту. Зреферуємо побіжно хід думок прецизійної статті добре зорієнтованого публіциста.

Проминули роковини італійсько-німецького порозуміння. Дипльоматичні хитрунства, безпощадна пресова кампанія і врешті воєнні події проти Німеччини були етапами політики Анґлії і Франції в цьому році. Німеччина видержала їх побідно не лише в нутрі, але також конструкцією своєї закордонної політики. Вісь Берлін — Рим не захиталася всупереч численним спробам старого світа юдити проти солідарности двох заприязнених народів. Подібний світогляд, однаковонапрямні **інтереси** а передусім глибока приязнь між двома провідниками, двома найбільшими явищами історії, видержала усі проби. Саме рік тому Рібентроп як висланник Фірера був у Міляні. Аж важко сьогодні повірити, що з нагоди тих відвідин пустили тоді аґенції Райтера та Аваса вістку, що в Міляно дійшло з того приводу до бунту населення. Навпаки Міляно шаліло тоді з радости, зустрічаючи висланника Фірера, який до свого альбому записав собі тоді такі цікаві слова: „Вже часто траплялося в історії, що два великі мужі з одної епохи бували собі ворогами. Доля хотіла, що в нашу епоху живуть два великі мужі — два приятелі. Це для вас італійці і для нас німців велике щастя. Демократичний світ, що з ненавистю приглядається до імпозантного зросту італійського і німецького народів, може прийняти до відома, що приязнь тих обох мужів не розібється — що вони хочуть мира, але цей світ мусить також знати, що оба мужі є непереможні." За два тижні пізніше міністер Чяно пережив таку саму величаву зустріч у Берліні та в прияві Канцлера в новій канцелярії підписав договір приязни. Пізним літом становище одної псевдо держави на сході Европи, держави, що їй запаморочилося на пункті величі, довело до великого напруження. Анґлія підбехтувала польські шовіністичні елементи проти Німеччини. Тоді знову зустрілися Рібентроп і Чяно в Зальцбурзі і тоді то полякам і західнім великодержавам не лишено вже ніяких сумнівів, що для великих народів крім питань про право та інтереси передусім важне є питання чести... Західні політики мали тоді поняття про честь Німеччини, вироблене ще на підставі колишньої міжпартійної німецької політики. Нисконтрольований погляд на це поняття дав підставу французькому амбасадорові Кульондрові явитися 15. серпня м. р. в міністерстві закордонних справ і схвильовано та обурено заявити своє розчарування і здивування, що Німеччина вносить в ділянку обміну політичних думок поняття чести. „Ця точка чести — заявив Кульондр зі здивованим порушенням очима — повторюється від деякого часу у всіх німецьких енунціяціях, загострюючи лише ситуацію." Фірер і Дуче не побоялися погроз. Польща впала під ударами Німеччини. Фірер повторив тоді бажання мира, яке прийнято як признаку слабости. Тоді Мусоліні перестерігав, і його не послухали. І Фірер пішов війною на захід, якої етапи всі знаємо: договір з Совітами, операції на півночі, переможний марш у Бельґії й Голяндії, сильне знищення анґлійської фльоти, здобуття Парижа, воєнна деклярація Італії. На західніх державах помстилося сьогодні непривязування ваги до слів Мусолінія, що впали у Берліні в 1938 році: „Фашизм має етику, що покривається з моєю особистою мораллю, а ця остання звучить так: з другом машеруться аж до кінця:" Ці слова Мусолінія — це ціла програма союзу обох народів. — Стільки з важної статті в журналі »Берлін — Рим — Токіо«.

Слова двох вождів двох народів не розвіялися з вітром. Війна горить, грядуть нові події. В ночі з мин. вівтірка на мин. середу затрубили у перше в Римі сирени алярму. По його закінченні урядово повідомили, що ціла оборонна машина працює знаменито. Кореспондент »Франкфуртер Цайтунґ« не чув підчас алярму стріляння гарматних батерій, значить ворогів над містом не було. Ціла Італія, що залишилася в хаті, сидить при радіоприймачах. Повідомлення головної кватири обективні і не хочуть затаювати навіть ворожих вдалих операцій. З погляду довготривалої пропаґанди це правильно. Появилося дуже багато нових розпорядків, начальна команда покинула Рим, міністр Чяно вступив до летунства. Ціла Італія безумовно відчуває вагу і повагу, але з надією слідкує за розвитком воєнних операцій. Папа Пій XII. заявив, що Риму не покине і хоче бути ввесь час при вірних своєї дієцезії. Політика Ватикану і надалі невтральна для всіх католицьких держав, хоча само місто Ватикан мусить також гасити світла. Італійське духовенство має за те право йти за голосом свого патріотизму.

А поза тим увесь світ вирячив очі з диву: німецька непереможна армія вже у Парижі.

КТВ.

Німці у Парижі

Краків, 15. червня 1940.

Ця стаття була написана безпосередньо після звістки про упадок Парижа. Містимо її тому, що сьогодні своїми історичними паралелями та оцінкою значіння вмаршу німців до Парижа вона не втратила на актуальности, хоч події покотилися вже вперед.

Ред.

Серед творів Альфонса Доде знаходиться оповідання про те, як внучка емеритованого французького ґенерала, яка щоденно читає свому дідові ґазети, мусить придумувати щораз нові перемоги, бо дідо хворий на серце і не перенесе би вісток, що надходять з поля боїв. Це було у 1870-му році. І тоді, коли німці били французів під Шпіхерн, Вайссенбурґ і Верт, коли перемогами під Віонвіль та Гравельот, перешкодили получитись французьким арміям Базена і Мек Магона під Шальон, коли врешті в 40-му дні після початку війни армія Мек Магона піддалась у Седані та в руки німців дісталося 83.000 французьких вояків, з усіми старшинами та цісарем Наполеоном III, — старий французький ґенерал-емерит сяяв від вісток про безупинний ланцюг французьких перемог. 19. вересня 1870-го року розпочалась була облога Парижа. Впали твердині Туль, Штрасбурґ і Мец, не вдалися розпучливі спроби Гамбетти відперти німців новозорганізованою армією, врешті 28. січня 1871 року Париж скапітулював. Того дня геройка згаданого оповідання відчитала дідуньові тріюмфальну вістку, що французи вмашировують до Берліна. Старий ґенерал зодягнувся у парадний мундур, що його колись носив, і вийшов на бальхон, сподіваючись спонтанних маніфестацій на честь армії. Рівним кроком зближалися вояки, вулиці Парижа дудоніли під колесами гармат. У проміннях сонця виблискували вістря на німецьких пікельгавбах. Не вірив ґенерал своїм очам, але мусів повірити. І впав мертвий до стіп внучки, якій не вдалося оманою втримати його при житті.

Скільки оман розвіялось в дні 14-го червня 1940-го року! Скільки людської гордині, самозакохання і віри в богів, здвигнених маленькими людськими руками, лягло вчора у вуличній пилюці, що знялась спід ніг переможних німецьких вояків, які знову вмашерували до столиці Франції! Тоді французько-німецька війна тривала від 19-го червня 1870 року до 10-го травня 1871 року (коли раховати до хвилини підписання франкфуртського мира), але на саму облогу Парижа пішло 141 днів. Тепер війна триває точно 9 і пів місяців. За той час прийшов повний воєнно-політичний розгром Польщі, Норвеґії, Голяндії і Бельґії, занята Данія, знищений англійський експедиційний корпус та розбита північно-французька армія. І рівно в шість тижнів після того, як німецька армія розпочала наступ на західному фронті, який до того часу був цілком мертвий, — столиця Франції опинилися в руках німців! Всесвітня історія записала знову одну дату, яка напевне натхне неодного письменника до белетристичного твору. Елеґійним смутком будуть навіяні ті твори у французьких письменників, пеанами у честь могутньої динаміки німецького народу будить пройняті німецькі літературні твори з тематикою війни 1939/40 року!

Ніхто з нас тут, обдарований хочби якою уявою, не може представити обі, як виглядає сьогодні Париж і що там дієтся. Людський вік теж закороткий, щоб були живі свідки ріжних подібних пережиíвань надсенської столиці, званої митрополією Европи. Ось напр. 14. березня 1814 р. вмашерували до Парижа союзницькі війська Прус, Австрії, Росії, Швеції і Англії, які спільно боролися проти навіженого воєнним шалом Наполеона І. Але після І-го паризького мира Наполеон вернувся несподівано з Ельби, миттю зґуртував біля себе армію, здобув Париж і прогнав із нього Людвика XVIII, аж поки свою кар'єру закінчив під Ватерльо. І тоді, 7. червня 1815 року, коаліційні війська знову ввійшли до Парижа. За світової війни німецькі війська теж підступили майже під Париж. Французький уряд утік був до Бордо. Битва над Марною врятувала тоді Францію і її столицю, яка іменем своїх передмість — Версальо, Сен-Жермен, Нейї та Севр — охрестила мирові договори, що мали пімстити страх та упокорення парижан з попередніх століть.

Пімста є висовом почування, а ніяке почування — крім самозрозумілої любови рідного краю — не є добрим дорадником у політиці. Найгіршим з усіх дорадників буває ненависть, яка засліплює і штовхає до діл, що мусять мститися: але не на ворогах, тільки на самому собі, на авторах політичних актів, зроджених із пімсти. Так і було у році 1919-ім. Мирова конференція у Парижі, яка перетворилась була у безглузде знущання над воєнними противниками, не була закінченням війни. Це був тільки початок провізорії з цілком певною і неминучою черговою воєнною розправою. 14-го червня 1940 року розвіявся сон тодішніх тріюмфаторів, які вірили у те, що поклали ґранітні основи під новий лад в Европі бодай на сто літ. Але багнетами можна виграти війну, зате на багнетах не можн втримати мира. 20 літ було досить, щоб трісла, як миляна банька, вся »версайська система«.

Віддача без бою Парижа свідчить про те, що змисл релізму переміг у парижан. Вони оперлися буфонастичній фразеольоґії, яка казала з 4-міліонового міста робити твердиню та перетворювати її в одно румовище, в одно цвинтарище. Вони не хотіли наслідувати мешканців Варшави, які пішли, як барани, за покликом тих, що самі хоробро втекли. З хвилиною, коли уряд Рейно знайшовся поза рогачками Парижа — він втратив владу над столицею. Добре сталося, що збереглися безцінні скарби людської культури. Добре сталося, що перемагає у світі здоровий глузд. Добре буде, коли вістка »німці у Парижі!« промостить шлях новій думці, новому, кращеві ладові, який мусить настати для всіх, що були покривджені версайським миром.

ВІКТОР ЕМАНУЇЛ ДЯКУЄ ГІТЛЄРОВІ.

Сердечний лист Мусолінія.

Король Італії і цісар Етіопії Віктор Емануїл вислав Гітлерові телеґраму, в якій висловлює йому подяку за щирі побажання з приводу приступлення Італії до війни. Водночас Мусоліні вислав Гітлерові сердечного листа, як відповідь на його телеграму.

Проф. д-р Мирон Кордуба 2)*)

Болеслав-Юрій II.

Останній самостійний володар Галицько-Волинської держави.

З нагоди 600-ліття його смерти.

ПОЧАТОК ВОЛОДІННЯ.

Джерела не кажуть, коли саме Болеслав-Юрій II засів на володимирськім престолі. Тому що перший виставлений ним документ походить з 1325 р., новочасні історики згідно приймають цей рік за початковий його володіння. Одначе переховався лист одного з комтурів Німецького ордену з 1325 року, в якому цей пише про приїзд „Русичів" з Володимира та Визни у справі визволення своїх свояків, захоплених в осені попереднього року біля Гродна. З цього виходить, що тут ішло про посольство, вислане володимирським князем на Литву та перехоплене в дорозі німецькими лицарями, а це вказує, що мазовецький княжич в осені 1324 вже володів у Володимирі. З недавно найденої грамоти кн. Тройдена виходить, що він мав тоді коло 18 літ, проте здогад деяких істориків, немовби Болеслав-Юрій засів на володимирськім престолі малим хлопцем і тому через кілька початкових літ в його імени боярська рада кермувала державою, виявився помилковим.

ВЗАЄМИНИ З НІМЕЦЬКИМ ОРДЕНОМ.

Найдокладніші відомості з обсягу закордонної політики молодого князя маємо про його взаємини з Німецьким орденом, дякуючи цій щасливій обставині, що в кеніґсберському архіві збереглися до наших часів чотири його грамоти. В першій, виставленій 1325 р., „Юрій, князь Руси" обіцює великому майстрові Вернерові і всім лицарям ордену дотримати мира та приязни, „як це чинили наші предки: король Данило, прадід Лев і найдорожчий дід Юрій". По свому змістові це не був акт союзу, хочби лише оборонного, бо володимирський князь не зобовязувався до ніякої підмоги, тільки обіцював стриматися від усяких кроків, які могли б нарушити добрі взаємини, що за володіння його предків наладналися між Галицько-Волинською державою та Німецьким орденом. Був це договір у роді новочасних пактів про ненапад, що зобовязував обі сторони зберігати строгу невтральність. Товчок підписати договір вийшов мабуть від Німецького ордену. Саме під цю пору Польща і Литва, досі ворожі супроти себе держави, підписали союз, зміцнений одружінням польського королевича Казимира з донькою Гедиміна Альдоною-Анною (15. X. 1325 р.). Загрожений цим союзом Німецький орден мусів подбати, щоби до Польщі й Литви не пристав ще й володимирський князь. Найвисшеть здогад, що грамота Болеслава-Юрія була також ціною, за яку Німецький орден випустив на волю членів посольства, захоплених в осені 1324 року.

Договір з 1325 р. був лише вступом до дальших переговорів з метою тіснішого звязання обох держав зі собою. До Володимира приїхав ґр. Сіґегард зі Шварцбурґа, свояк Романовичів²), який вже перед десятя літами був посередником при підписуванні договору між Юрієвичами та німецькими лицарями. Вислідом цих переговорів була нова грамота Болеслава-Юрія II., виставлена 9. 3. 1327, що була майже буквальною копією грамоти Юрієвичів з 1316, себто містила в собі постанови про оборонний союз між обома сторонами. Буквальна тотожність грамоти з 1327 р. з грамотою з 1316 р. мала своє політичне значіння. В 1326 р. німецькі лицарі напали на Великопольщу і тому розгорілася наново війна між орденом та Володиславом Локтиком. У цій війні по стороні польського короля станув великий литовський князь. Володимирський князь не хотів встрявати у війну, щоб не наражувати своєї держави на напади з боку обох сильних сусідів. Тому буквальне повторення грамоти Юрієвичів мало значіння застереження, що новий договір є лише відновленням давніх традиційних взаємин, які попередників-дядьків Болеслава-Юрія звязували з Німецьким орденом, та що він не має наміру брати на себе ніяких нових далекосяглих зобовязань.

СТАНОВИЩЕ СУПРОТИ ВОЛОДИСЛАВА ЛОКТИКА

Таке саме становище строгої невтральности старався Болеслав-Юрій II утримати й супроти Польщі. Доказом цього буля папи Івана XXII. з 16. червня 1327 р., в якій

*) Гл. »Краківські Вісті« ч. 52.

²) Мабуть потомок Олени, доньки короля Данила, що віддалася за ґр. Ґінтера з Кефенбурґа.

Новий уряд Франції

= Женева, 17. 6. Французьке радіо оголосило комунікат, що прем. Рейно уступив і марш. Петен створив новий уряд у такому складі: прем'єр — марш. Петен; віцепрем'єр — Шотан; міністр національної оборони — ґен. Вейґан; справедливости — Фремекор; війни — ґен. Кульсон; маринарки — адм. Дарлян; летунства — ген. Піжо; закордонніх справ — Бодуен; внутрішніх справ — Помаре; фінансів і торговлі — Бутіліє; кольоній — Рівіє; виховання — Ріго; публичних робіт — Фросар; хліборобства і прохарчування — Шітері; праці — Февріє; емеритур — Ібарнеґарі.

Негайно по уконституванні відбулося перше засідання кабінету марш. Петена під проводом през. Лебрена. На нараді обговорювали військове і дипльоматичне положення Франції. По цій нараді марш. Петен оголосив відому заяву, що Франція складає зброю.

Втеча прем. Райно

= Женева, 17. 6. Під сильним враженням повного розвалу північного фронту — відбулося в суботу 15. червня ц. р. пополудні кількагодинна нарада ради міністрів. Пригноблені міністри вислухали розпучливої промови прем. Рейно, головного підбехтувача до війни. Опісля говорив ґен. Вейґан, при чому між ним і прем. Рейно дійшло до гострої перепалки, підчас якої засипували себе ріжними закидами. **Окруження оборонного трикутника лінії Мажіно виявило безнадійне положення французів і довело до ганебного упадку уряду прем. Рейно, який відлетів з Бордо літаком до Лісабони, столиці Портуґалії, а звідтіля відплив кораблем до Америки.** По втечі Рейно навіть нюйорська преса вже не пише про »незломний спротив французів«, лише підкреслює повне заломання Франції.

Ірляндія невтральна

Ірляндський посол у Римі Мек Зайті вручив міністрові закордонних справ ґр. Чянові ноту, в якій уряд Ірляндії стверджує, що хочби Італія приступила до війни, то Ірляндія всеж таки збереже невтральність.

Самоуправа — занедбана ділянка

Громадська та повітова самоуправа — це одна з ділянок, якою український загал перед світовою війною і по ній за загал мало цікавився. Питання самоуправи ставало актуальним для нашого громадянства лише підчас виборів до самоуправних орґанів. Опісля ця справа знову затихала аж до найближчих самоуправних виборів. Та далеко гірше було зі справою службовиків у самоуправі, до якої українців поляки майже зовсім не приймали. Наш дорібок у самоуправній ділянці до р. 1914 був невеликий, бо ми мали ледви кількох вищих урядовців при б. краєвому виділі та невелику кількість урядовців при повітових виділах. Правда, за австрійських часів повітові виділи були прибіжищем збанкрутованих шляхтичів, де нашим людям було важко дістатись, але всеж таки було лекше тоді, ніж по світовій війні за Польщі.

Польська влада в початках свого панування хвилево толерувала старих урядовців у самоуправі відсилаючи їх передчасно на емеритуру або перекидаючи до Польщі, та заступала своїми урядовцями. Якщо йде про громадських писарів, то їх залишено аж до часу, доки істнували поодинокі громади і доки не створено волостей, себто до р. 1935. Тоді то на волосних секретарів підготовлено кадр чисто польських урядовців, яких перешколено майже на тайних курсах, бо обовязком повітових інспекторів та шефів безпеки при старостах було подбати про те, щоб на ці курси пролізло якнайменше українців. Якщо на такі курси попала може і невеличка кількість українців, то вони не були опісля волосними секретарями, лише в найкращому випадку помічними службовиками. Так виглядали наші волости щодо службовиків українців; якщо-ж йде про повітову самоуправу, то урядовців-українців на наших землях можна було буквально почислити на пальцях.

В такому то стані застала німецька влада самоуправу на наших землях в жовтні 1939 р. Військова влада пообсаджувала лише тут і там місця волосних секретарів, війтів, та громадських солтисів нашими людьми. Коли-ж прийшла цивільна німецька адміністрація, то виявилася повна недостача українських фахових сил, які співпрацювали би з нею. Тому місця дорадників та перекладчиків заняли при старостах чужинці - поляки, які мали опісля вплив на реактивування та національний характер волосних урядів. Якщо деякі ляндрати і намагались обсадити ці уряди розмірно до кількости населення українцями, то полякам удавалось цю справу легко поборювати, мовляв, українці не мають кваліфікованих самоуправних фахівців. Для німецької адміністрації ця справа мала другорядне значіння, бо їй ходило лиш про те, щоб адміністраційний апарат поставити на ноги, а чи в цьому апараті є відсоткова кількість автохтонів після національности, тим ніхто не журився. Це використали ворожі нам референти та перекладчики при старостах та інформували німецьку владу, як лише самі хотіли. А вже хіба найкраще відчуло їх працю українське населення та установи, якщо йшло про розділювання континґентів з одного боку і приділ якихнебудь сирівців (соли, нафти і пр.) для наших сіл. Не журились самозрозуміло і повітові інспектори тим, що волости з українською більші-

папа висловлює радість з приводу звістки, що „руський князь Болеслав" задумує вернутись до католицької церкви, та взиває польського короля, щоб „батьківським напімненням" спонукав його здійснити цей намір. Знаючи, як добре папська столиця звичайно була поінформована про взаємини між володарями, не можемо думати, щоб папа звертався до короля Локтика з проханням про посередництво та поміч в такій делікатній справі, якщо між цим останнім та володимирським князем була б якась ворожнеча. З другого боку ведені у Володимирі переговори з Німецьким орденом та підписаний опісля союзний договір доказують, що взаємини між Тройденовичем і польським королем не були надто близькі та приязні. Тут замітимо, що здогад деяких польських та російських істориків, будьтоби Болеслав-Юрій II опісля справді вернувся до римської церкви, є зовсім хибний. Тогочасні джерела не дають до такого здогаду ніякої підстави та рішуче суперечить йому вислів Бенедикта XII. в листі до краківського єпископа з 1341 р., де папа, згадуючи про події, що зайшли у Володимирі в 1340 р., повбивання княжих слуг називає католиками, а отроєного князя тільки „сином католицьких батьків".

СПРАВА МИТРОПОЛІЇ.

Дуже пильно дбав Тройденович про вдержання добрих сусідських взаємин з могутнім великим князем литовським. Ми вже згадували, що він у перших початках свого княжіння, в осені 1324 р. пробував навязати взаємини з Литвою. До наближення обох володарів до себе спонукували передусім спільні церковні інтереси. В 1325 р. помер у Москві митрополит Петро, галичанин, який спершу став галицьким митрополитом, а по смерти митрополита Максима дістав від патріярха свячення також на київсько-суздальську митрополію. Його наслідником на київсько-суздальській катедрі став грек Теоґност, що бажаючи не допустити до відокремлення галицької митрополії, поспішно приїхав до Галицько-Волинської держави і тут висвятив у травні 1328 р. двох епископів: галицького і володимирського. Вертаючись на Суздальщину, забрав зі собою новопоставленого галицького епископа Федора побоючись, щоб Болеслав-Юрій не вислав його до патріярха по митрополичі свячення. Та нічого не помогло, бо в квітні 1331 р. зустрічаємо Федора в Царгороді в характері кандидата на чин митрополита. Одначе заходом запопадливого та енерґійного Теоґноста все ж таки вдалося не допустити до обнови галицької митрополії; в грамоті Болеслава-Юрія з 11. лютого 1334 р. Федір згаданий як галицький епископ, а не як митрополит.

Одночасно Теоґност заходився біля скасування окремої литовської митрополії, користуючися смертю тамошнього митрополита Теофіля (ок. 1330 р.). Вважаючи себе правним наслідником Теофіля, виступив з претенсіями до оставленого ним майна, але стрінувся зі спротивом Любарта, який бажав забезпечити це майно для нового литовського митрополита. Також великий князь Ґедимін був невдоволений нахабністю Теоґноста, бо бажав утримати литовську митрополію, про якої заснування сам подбав перед кільканацятьома роками. Це невдоволення збільшила ще рішуча відмова Теоґноста висвятити на епископську катедру у Пскові підпираного Ґедиміном кандидата. Ось так протиділання змаганням Теоґноста скасувати обі недавно засновані митрополії, галицьку і литовську, наблизило до себе володарів цих держав. Здогад російського історика Приселкова, що Любарт, стративши надію на вдержання литовської митрополії тим ревніше підтримував змагання Болеслава-Юрія, врятувати бодай галицьку, дуже правдоподібний. Заходи, що їх оба підняли в цій справі у патріярха, присилували київсько-суздальського митрополита до поїздки у Царгород у травні 1332 р., щоб там особисто їм протиставитися.

Спільність інтересів в церковній области спонукала до наближення також на політичному полі, якого зовнішньою познакою було одружіння Болеслава-Юрія з донькою Ґедиміна Евфемією, званою здрібніло Офкою. Хрестини Офки, що досі була поганкою, і весілля відбулися в 1331 р. в Плоцьку, на дворі кн. Ванька, стрия володимирського князя, який мав також Ґедимінівну за жінку. Що це не сталося у Володимирі, було явною демонстрацією проти митрополита Теоґноста, який саме тоді там перебував; в той спосіб Болеслав-Юрій відхилився від немилого вигляду, церковне благословення на подружє життя приймати з рук осоружного грека. (Д. б.)

стю можуть вести внутрішнє урядування в українській мові, або що у волосних книгах, бюджетах та в інших урядових друках побіч написів та тексту в німецькій мові може видніти теж і українська мова.

Це все діялось і діється тому, що не було на наших землях самоуправних фахівців та повітових інспекторів українців і цьому мусимо негайно зарадити. На думку автора у Кракові повинен повстати негайно самоуправний відділ при Центральному Комітеті, що перевів би передусім реєстрацію усіх безробітних самоуправних урядовців українців, а Українські Допомогові Комітети повинні подати негайно згаданій централі список самоуправних урядовців у свому терені. Тоді можна було б обсадити вільні місця в волосній та повітовій самоуправі на всіх землях в Генерал-Губернаторстві, де українське населення творить більшість. Правда, що тут мусіли би співпрацювати і далі Українські Допомогові Комітети та предкладати дотичному старості таку кількість українських кваліфікованих сил, яких очевидно повітові інспектори чи війти чужинці не схочуть самі без наказу старостів приняти.

Це була б перша стадія праці. По переведенні приготовної праці треба було б негайно і в Кракові і при Повітових Комітетах зорганізувати самоуправні курси, які перешколили б початкуючих та вишколили б нових працівників для волосної і повітової самоуправи. Тими працівниками треба б обсадити в першу чергу вільні місця на Холмщині і Підляшші. На покриття коштів згаданих курсів, треба б виєднати фонди від влади, а одночасно змобілізувати добрих прелеґентів на згадані курси та устійнити програму курсів. Повітові Комітети повинні б уже приступити до орґанізації таких курсів, якщо мають на місцях прелеґентів. Добре було б уладити в короткому часі одно чи дводенний з'їзд, на якому узгіднено б програму курсів на основі проектів, що їх привезуть учасники. Незалежно від заповнення програми у волостній самоуправі треба було б зорганізувати також курси для урядовців вищого типу, себто кандидатів на інспекторів самоуправи та евентуальних референтів при старостах. Тут кандидатами були б у першій черзі абітуренти ґімназії зі знанням книговодства і правники, одні і другі зі знанням німецької мови. Про посади для абсольвентів таких курсів мусів би вже клопотатись наш провід. Це справа незвичайно важна і вимагає негайного вирішення та переведення її в життя. Мусимо занедбане надробити, якщо хочемо щось здобути, мусимо самі прийти з готовими пропозиціями до влади. За нас ніхто не буде думати і ми будемо мати лише те, що самі собі здобудемо.

Андрій Кігічак

Самоуправний інспектор в Ярославі.

З голосів преси.

Сила італійської армії

Військовий співробітник »Дойче Альґемайне Цайтунґ«, майор **Отто Мосдорф**, оголошує у тій ґазеті з 12. ц. м. обширну статтю п. н. **»Італійське військо та повітряна фльота«**, в якій маємо коротку історію відбудови й реорґанізації італійської армії за фашистівського правління. Переломовою датою у цій історії є рік 1935, коли то відбулись перші великі італійські маневри в Тиролю. Того самого року військовий віцеміністр Італії, ґен. Байстрочті, заявив у звязку з близькою небезпекою війни, що »ніяка подія не заскочить нас несподівано«.

У світову війну Італія вступила з 36 дивізіями піхоти, 2.121 гарматами, 4-ма дивізіями кавалерії та 52-ма альпейськими баталіонами, що разом складалося на 31.000 старшин та мільон вояків. При кінці світової війни та армія зросла до 22 армійських корпусів з 55 дивізіями піхоти, 682 альпейськими баталіонами, 4 дивізіями кавалерії і 1.900 батеріями, на округло 3 мільони мужа при населенні 36.9 мільонів душ.

Коли до влади прийшов фашизм, то знайшов армію у трохи занедбаному стані в наслідку безупинних змін кабінету. Тому перед новою владою стояло завдання відбудувати національну збройну силу на новій моральній підвалині. Вже в три місяці після захоплення влади, Мусоліні видав перші розпорядки, які встановлювали мирний стан армії на ступні 10-ти армійських корпусів, 30-ти дивізій зі 125-ти полками піхоти, 55 полками артилерії, 12-ти полками кінноти і 13-ти полками пйонірів. На випадок мобілізації цей стан мав подвоїтися. Мусоліні розумів своє завдання так поважно, що в 1925 році обєднав усі три військові міністерства у своїх руках, через що створив уже підчас мира єдність команди та започаткував систематичну підготову народу, що мав стати »озброєною нацією«.

1926 рік приніс »вперед армії« та створення ґенерального штабу. Дивізії мали трійковий склад, по 3 полки піхоти, кінноти й 1 полк артилерії. — Тоді повстали перші »швидкі дивізії«, числом три. Фашистівська партія дістала доручення занятися дорібковим вихованням народу таким робом, що молоді італійці, починаючи від 6-го року життя, мусіли належати до орґанізації »Баліля, Вовчі Сини«, де — у двох ступнях — перебували до 18-го року життя, з тим, що у 21-му році вступали до реґулярної армії на пересічний 1½-річний вишкіл. Підвишкою матеріяльної стопи старшин і вояків та ліквідацією суперечок між військом і міліцією осягнув Мусоліні те, що не зважаючи на тодішні напружені міжнародні відносини він міг вислати до Абисинії 400.000-ну армію, яка світло перемогла, хоч на тисячі кільометрів була віддалена від рідного краю... Здобутий в Еспанії досвід казав переміниті »3-рейкові« дивізії на »2-рейкові«, при чому дивізія піхоти складалася з двох полків піхоти кожний, по три баталіони, з двох сотень з бомбометами та 4.7-цм. гарматами, з 1-го полку артилерії та одного баталіону міномєтів. У звязку з абисинською війною створено у 1936 році кольоніяльне військо Італії, яке заступило дотогочасні абисинські формації. Воно охоплює 60.000 мужа, з яких 40.000 є автохтонами. Цей корпус поділений на 17 бриґад по чотири баталіони кожна і розташований по всій італійській Африці. Він підлягає команді віцекороля та має особливо сильний старшинський склад у числі 2.500 старшин. До того приходить ще 1.500 підстаршин і ціле військо робітників силою 150.000 людей, зорганізованих по-військовому по зразку фашистівської міліції, у власних уніформах та з власним вирядом. Фашистівська міліція перейшла у 1939 році таку основну організаційну зміну, що 142 баталіонів чорних сорочок включили до формацій італійської армії.

Реорґанізація ґенерального штабу створила корпус ґенеральних штабовців, який складається з 35 полковників, 99 підполковників та з ближче неозначеного числа отаманів, і поручників, які мусять мати скінчену військову академію...

З дальших численних подробиць тієї статті цікава та, що в 1938 році ген. Паріяні завів італійський парадний марш »пассо романо«, як один із засобів виховно-морального військового характеру. У тому самому році італійська піхота дістала нові рушниці: коротші, легчі й більш прецизійні, на 1.20 м. довжини й калібру 7.35 цм. У квітні 1940 р. вийшов закон про склад і завдання найвищого комітету оборони в справах орґанізації та мобілізації краю підчас війни. Автор зазначує, що точне число італійської армії у часі війни не може бути, очевидно, відоме, бо це військова тайна, але ще два місяці тому Вірджініо Гайда подавав тодішній стан на 18 корпусів з 54 дивізіями піхоти, крім усіх інших родів зброї. У порівнанні з 1935 роком це збільшення на три нові корпуси, 20 нових дивізій. 1.500 резервових старшин, які брали участь в абисинській та еспанській виправах і зібрали там воєнні досвіди, вступили до активної служби. До того прийшло дальших 2.200 старшин, 6.500 підстаршин і 1.800 спеціялістів.

...Географічний характер театру війни, що входить у гру для Італії з його високими горами, каже італійській армії менше ваги класти на змоторизовані частини. Зате у тому війську є дуже багато гірських формацій, які творять стрижень армії. Два типи повзів, один на 6 тон, один на 13 тон, ввійшли до італійської армії тільки недавно. Артилерія має новітні гармати (канони), гавбиці й мерзери. У протилетунській обороні втримався тип гармати 90/53...

Щодо командного складу, то з тієї статті довідуємося ще, що наслідник престолу став командантом »Ґрупи Північ« та маршал де Боно, який відбував разом з Мусоліні€м марш на Рим і потім був першим головнокомандуючим в Абисинії — дістав команду над »Ґрупою Південь«.

На ту саму тему знаходимо передову статтю у »Берлінер Берзен Цайтунґ« з 12. травня, пера **підполк. фон Менґеса.** Його стаття усистематизована на вияснювання різних родів зброї в італійській армії та її різних завдань. Із загальних уваг цікава напр. та увага, що »італійська армія наставлена на швидкі постанови й вирішення... Особливо плекають в ній духа наступу...«

...Італійське летунство стоїть на чоловому місці між великодержавами та має надзвичайний матеріял. Його високе летунське знання показалося в Абисинії, в Еспанії та в рекордових успіхах цілих суцільних ескадр. Продуктивність фабрик літаків збільшилась від січня 1939 року майже в двоє. Воно творить окрему летунську армію, поділену на два летунські корпуси. Кожна летунська дивізія складається по-рівному з мисливських та бомбових літаків; кожний корпус має далеко-розвідчий відділ. Самому війську підлягає 198 літаків у 22 штафетах по 9 літаків (розвідчі, мисливські та бомбові літаки). Маринарка має власних 303 літаків у 31 штафетах по 9 і 12 літаків. У кольоніях є 72 літаки, у летунських школах 160. Разом є щонайменше здатних до воєнної акції 2.500 літаків з залогою около 40.000 мужа...

Воєнна маринарка має нині понад 700.000 тон містоти, — разом 424 кораблі (не рахуючи тих, які в будові від 1. IX. 1939 р.). Підводних суден — 106.

Очевидно, що різні військові фахівці різно оцінюють чисельний стан італійської армії, який мусить бути тайною. Так напр. майор Мосдорф з »Дойче Альґемайне Цайтунґ«, цитований на початку цього огляду, каже, що »італійську воздушну фльоту вже віддавна рахували найменше на 4.000 літаків«.

ЕСПАНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАЙНЯЛИ ТАНЖЕР

Мадрид. Еспанський уряд рішив, щоб зберегти невтральність Танжеру зайняти це місто й околицю. У пятницю рано т. є 14. ц. м. еспанські війська в числі 1.200 людей обсадили Танжер.

Аґенція Стефані повідомляє, що в пятницю рано еспанський експедиційний корпус зложений з кінноти, гарматчиків і протилетунських гармат зайняв міжнародну полосу і місто Танжер. Офіційний комунікат вияснює, що **еспанські війська зайняли Танжер тому, бо Англія і Франція готовилися захопити це місто й околицю у свої руки й зробити там воєнну базу.**

На основі танжерського статуту це місто, що начислює 75.000 населення і має визначне, стратегічне значення на ґібральтарському шляху, була це **невтральна міжнародня смуга.** Досі Танжер був під охороною Англії, Франції й Еспанії. З хвилиною приступлення Італії до війни заходила небезпека, що західні держави захоплять Танжер для своїх військово-воєнних цілей. Тому теж Еспанія обсадила те місто, щоб зберегти його невтральність.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

ЧЕРВЕНЬ.

19. Середа — Доротея еп.
20. Четвер — Іляріона.

СВЯТО ГЕРОЇВ У КРАКОВІ.

В неділю 16. ц. м. в 3-ій год. попол. зійшлося біля 3.000 українців на раковицькому цвинтарі у Кракові, щоб вшанувати память поляглих, які віддали своє життя за Рідний Край. На могилах полонених стрільців УГА та інтернованих на Домбю 6-ох священиків під проводом о. крилош. д-ра П. ХРУЩА, відправило панахиду. Відповідну проповідь виголосив о. В. КУЧАБСЬКИЙ. Співав гарно мужеський хор під проводом м-ра Улицького. В поході несли 15 прегарних вінків. Українці Кракова взяли зорґанізовано участь у Зеленосвяточних поминках. Впорядчики вдержували зразковий лад. Це вперше від 21 літ відбулися Зеленосвяточні поминки без »опіки« ославленої польської поліції...

СВЯТОЧНИЙ ВЕЧІР У ЧЕСТЬ ІВАНА ФРАНКА з приводу 24-их роковин смерти відбудеться в суботу 22. червня ц. р. в год. 7.30 вечір в домівці т-ва »Просвіта«, Ринок 12/II. Вступ для членів і запрошених гостей за добровільними датками.

ВСЮ КОРЕСПОНДЕНЦІЮ у справі передплати часописів, закупу книжок і гроші за часописи та книжки слід надсилати на адресу: Адміністрація »Краківських Вістей« у Кракові, вул. Кармелітська ч. 34/II, де приміщується теж Дирекція В-ва й у всіх видавничих справах слід теж звертатися на подану адресу: Дирекція Українського Видавництва при вул. Кармелітській ч. 34/II. — До Редакції часопису »Краківські Вісті«, яка приміщується при вул. Ожешкової ч. 7/II — просимо надсилати лише редакційні матеріяли, а саме статті, фейлетони і дописи.

— ВІДІЗД ДО ФАБРИКИ СІМЕНСА! Подаємо до відома, що всі листовні зголошення ми приняли. Можуть їхати мужчини і жінки понад 18 літ, але без дітей. Транспорт відіде з Кракова у понеділок 24. червня ц. р., а до Кракова треба приїхати в пятницю 21. червня вечором, або в суботу 22. червня ц. р. рано. Можуть виїхати всі, навіть дотеперішні незголошені. Білети берегти для звороту коштів подорожі. Робітники зголошені з терену Німеччини можуть виїхати лише через дотичні для їх округи арбайтсамт::. По приїзді до Кракова треба зголоситися в таборі при вул. Яблоновських 10. Можна брати зі собою харчі, білля та взуття, а гроші лише в марках за дозволом девізової комісії у Кракові. Хліборобські робітники, які мали б охоту працювати у фабриці — можуть теж поїхати до фабрики Сіменса. — Одночасно потребуємо 100 робітників до фабрики кораблів у Бремен, де вже працює кільканадесять українських робітників на добрих умовинах. По приїзді робітники можуть вибрати працю у фабриці Сіменса або у Бремен. — За Комітет: м-р М. Ценко, референт праці.

— МІЖНАРОДНІЙ ОБМАНЕЦЬ У ВАРШАВІ. Від якогось часу вештався у Варшаві небезпечний міжнародній обманець і злодій, що представлявся наївним жінкам за представника американського червоного хреста. Він обіцяв легковірним жінкам різну допомогу з Америки, мовляв може навіть виєднати дозвіл на виїзд тамтуди, то що. А втім запримічував у помешканні дорогі речі і ніччу обкрадав своїх знайомих. Тепер його зловлено. Це якийсь Хаїм Давідсон, що відсидів уже у вязниці.

КОМУНІКАТ

Шкільні свідоцтва (річні і покінчення школи) та шкільні катальоги для українських приватних і державних шкіл уже надруковані. Замовлення й гроші присилати почтовим переказом на адресу: Ukrainischer Hauptausschuss, Krakau, Grünestrasse 26/11.

Ціна 1 свідоцтва в гуртовій продажі 40 сот. (роздрібно 50 сот.), подвійного листка катальогу (на 4 учнів) 20 сот., заголовного листка для клясового катальогу 20 сот., заголовного листка для цілої школи 20 сот. Державні школи замовляють свідоцтва й катальоги через Шкільні Інспекторати.

Керманич Культурно-Освітнього Відділу Українського Центрального Комітету в Кракові.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Вп. о. Кункевич Василь, Тарнавка: Часопис висилаємо правильно. Неодержані числа просимо рекламувати.

Вп. Річук Тимофій: Адрес Ваших Друзів не знаємо, найкраще подайте оголошення.

Вп. Кривуць В., Гр.: Висилки часопису не здержували, Ви довжні за травень 1.— зол.

Вп. Інж. М. Кириченко, Братислава: »Краківські Вісті« та »Ілюстровані Вісті« висилаємо. Перезплату можна вплатити до »Пробоєм«. В-во проф. І. Огієнка істнує.

КОМУНІКАТИ ТА ОБІЖНИКИ

Український Центральний Комітет в Кракові.
Реферат опіки над молоддю.
ОБІЖНИК Ч. 5.

1. Випочинкові табори »Доросту«. Табори шкільного доросту обох полів у віці 7—13 літ відбудеться у часі від 10. 7. до 20. 8. ц. р. в Романові-Живці в пансіонаті »Львівської Лічничої Кольонії« і в Окшеві (3 км. від Холма) в забудованнях господарської школи.

Зголошення до табору треба вносити до 30. червня до Українського Центрального Комітету у Кракові, Зелена 26/12. Зголошення мусить заопініювати Український Допомоговий Комітет даного повіту.

Таборова оплата 100 зол., з чого 20 зол. треба прислати враз зі зголошенням, а решту вплатити на початку побуту в таборі. В міру можливостей діти убогих батьків зможуть користати зі зниженої оплати. З цією метою треба до зголошення долучити прохання з опінією даного У. Д. К.

Кожний таборовик (ичка) мусить взяти зі собою до табору осьтакий виряд: 1) спортовий одяг (вітрівка, короткі штани), найкраще з неплямливої краски матеріялу. 2) сильні черевики, 3) накриття голови, 4) светер, 5) сукнянну куртку або плащ, 6) дві пари білля, 7) три парі пончіх, або скарпиток, 8) рушник, 9) коц, 10) простирало, 11) сінник, 12) пошевку від заголовка (яська), 13) наплечник з ремінцями, 14) їдунку з накривкою, 15) горнятко, 16) ложку і складаний ніж, 17) одяг до спортових вправ (штанці і сорочинка), 18) купанки (»швімки«), 19) руханкові стопанці (»мештики«), 20) голки і нитки, 21) особисту виказку, 22) двацятькартковий зшиток і 23) звичайний олівець. Варто ще взяти компас і полеву фляшку.

2. Випочинкові табори »юнацтва«. Табори для молоді 13—18 літ відбудуться у Турковичах (повіт Грубешів) і Жеґестові: 1) в Турковичах від 7. липня до 1. серпня для хлопців, а від 2. до 27. серпня для дівчат. 2) в Жеґестові від 7. липня до 1. серпня для дівчат, а від 2. до 27. серпня для хлопців.

Зголошення до табору слід присилати до 30. червня ц. р. до Українського Центрального Комітету у Кракові, Зелена 26/12 долучуючи опінію дотичного Комітету.

Таборова оплата 65 зол. з чого 20 зол. треба прислати враз зі зголошенням, а решту вплатити на початку побуту табору. При повороті з таборів учасники таборів користатимуть з 50% залізничої знижки.

Конечний таборовий виряд аналогічний як і в таборах »Доросту«.

Д-р В. Кубійович, провідник У. Ц. К.
М-р Я. Рак, реф. опіки над молоддю.

Посмертні згадки

Дня 26. 5. 1940 р. помер трагічно бл. п. **Роман Сеньків.** Походив із с. Борині к. Турки н/Стр. Народився дня 15. 12. 1920 р. Після подій в Карпатській Україні перейшов бл. п. Роман із частинами »Січі« до Румунії. Звідти румунська влада передала його мадярам. Із мад. табору в Воргальш біля Ніредьгази виїхав до Німеччини. Дня 26. 5. ц. р. купався в Сяні б. Сталевої Волі й утопився в хвилях ріки. Роман Сеньків був зразковим стрільцем »Січі«. В. Й. П.

ПОВІДОМЛЕННЯ Й ПОДЯКА.

Прибиті горем і смутком дружина і діти повідомляють цією дорогою всіх своїх друзів і знайомих, що Волею Всевишнього відійшов від нас на віки по довгій і важкій недузі наш найдорожчий муж і батько.

ІНЖ. ВІКТОР ОСІНСЬКИЙ

дня 21. травня 1940 р. Похорони відбулися дня 23. травня 1940 р. в Загочевю, повіт Балигород.

Щиро дякуємо всьому нашому громадянству — інтеліґенції й селянству — які так численно взяли участь в супроводі нашого найдорощого Покійного до місця вічного спочинку. Зокрема дякуємо нашому численному укр. духовенству, яке на чолі з о. деканом Волод. Григоревичем звеличаво цей сумний обряд. Всім бесідникам, що прощали нашого покійного у вічну дорогу, як і хорові балигородської »Просвіти« окреме Спасибі.

В смутку полишені

Наталія зі Стефанових Осінська, дружина
Тася, Аня, Марічка, діти.
Полк. Гнат Стефанів, шваґер.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ.

Вп. Інж. Кузик Дмитро, Нім. Перемишль: Грошевої пересилки 5.— зол. з 18. березня не одержали. Просимо рекламувати.

Вп. Захарків Микола, Ст.: Передплату маєте заплачену згідно з Вашим розчисленням.

Вп. Попчук Тиміш, Гунделюфт: Часопис висилаємо без перерви.

Вп. М-р Головата Марія, Познань: Заплачено до кінця травня.

Вп. Григорук І., Красна: »Кр. Вісті« висилаємо від 10. березня і тому до кінця червня Ви довжні 3.50 зол.

Вп. Дмитріюк Антін: Замовлений часопис до Тересполя висилаємо.

Вп. Ханечко Михайло, Варшава: Замовлені »Кр. В.« до Ліцманштату висилаємо, також можемо туди висилати »Ілюстровані Вісті« та книжки.

Вп. Михайло Геник-Березовський: Почавши від ч. 51 висилаємо Вам додатково по 2 прим. »Краківських Вістей«, що заплатила для полонених українців Вп. Пані Филипчакова з Кракова.

Вп. Котик Михайло, Пітерсдроф: 13.— нім. марок через УНО одержали. Маєте заплачено до кінця 1940 р.

Вп. Козій Василь, Рєінрод: Часопис висилаємо без перерви на подану Вами адресу.

Вп. Янушевич Л., Берлін: Одержали від Вас лише 5.— нім. марок через УНО, а 3.50 нім. марок поштою не одержали. Одержані гроші вписали на передплату »Кр. В.«, що маєте заплачено на червень 2.20 зол. »Ілюстровані Вісті« та »Малі Друзі« висилаємо, а передплату просимо вплатити до УНО.

Вп. Коцан Михайло, Цвіфальтендорф: Передплата заплачена до кінця серпня. 2.— нім. марок, про які пишете в листі, ми не одержали.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/6 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Ґенерал-Ґубернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва. PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem".Praha XIV-65 post. schr. 3.— Курс 1 нім. марки 2 золоті. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmelitterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukania Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher. 102-79